

Motion till riksdagen 2009/10:U16

av **Urban Ahlin m.fl. (s)**
med anledning av skr. 2009/10:174

Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en civil övervakningsmekanism för gasledningen i Östersjön.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomi och sysselsättning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fullständigt informationsutbyte i enlighet med sparadedirektivet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att informationsutbytet också ska gälla andra kapitalinkomster än räntor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska undersöka möjligheten att beskatta kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet för utövande av uppdraget som ej motsvaras av utgifter som de är avsedda att täcka.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben.

Motivering

Det svenska EU-ordförandeskapet skulle vara resultatorienterat, och i skrivelsen berömmar sig regeringen av att ha lyckats uppnå långtgående resultat

Fel! Okänt namn på

inom samtliga prioriterade områden. Att Sveriges regering skulle klara av ordförandeskapet i EU bättre än Tjeckien, vars regering kollapsade under sitt ordförandeskap, var det få som betvivlade. Små länder kan leda EU, det har t.ex. Sverige visat förr.

Men när vi i vår utvärdering av det svenska EU-ordförandeskapet söker efter konkreta resultat inom de prioriterade områdena finanskrisen, klimatet och arbetslösheten hittar vi få svenska initiativ, och resultaten har uteblivit. Detta trots att statsministern har flugit över 27 varv runt jorden. Arbetslösheten inom EU har stigit med en tiondel för varje månad som Reinfeldt har styrt EU. För Sveriges del har arbetslöshetsökningen varit ännu sämre. Regeringen utlovade att lägga grunden för en ny Lissabonstrategi för sysselsättning och tillväxt, den s.k. EU 2020-planen. Ordförandeskapet misslyckades och lämnade utan att ha presenterat någon strategi.

Fredrik Reinfeldts tre profilfrågor – ekonomin, sysselsättningen och klimatet – bleknade successivt bort. Procedurfrågor och ett stelt ledarskap har dominerat. Administrativt var det ett väl genomfört ordförandeskap tack vare en skicklig svensk statsförvaltning med många och mycket kompetenta tjänstemän, men politiskt saknar vi mycket av de svenska initiativ eller framgångar som regeringen talar om.

Klimat

Regeringen konstaterar i sin skrivelse att klimatmötet i Köpenhamn den 7–18 december inte gav det resultat som EU hade hoppats på. Vi instämmer i den slutsatsen.

Vi instämmer dock inte i regeringens förklaring till misslyckandet. Regeringen anser att det huvudsakliga skälet är det bristande förtroende mellan parterna som har präglat klimatförhandlingarna (underförstått även före Sveriges ordförandeskap). Regeringen noterar också att ”flera länder ansåg att Köpenhamnmötet brast i rent procedurmässiga frågor, vilket bidrog till de rådande motsättningarna” (underförstått att värdlandet Danmark inte klarade av sin uppgift).

Som alltid när det gäller den borgerliga regeringens klimatpolitik ligger ansvaret någon annanstans.

Vi anser att Sverige hade mycket goda föresatser att leda EU till ett framgångsrikt resultat i Köpenhamn. Men statsministern valde att redan på ett tidigt stadium spela ned förväntningarna. I stället för att driva på frånsade han sig ledarskapet. Det är en strategi som för oss är oförståelig. Nästa misstag var att miljöministern tog initiativ till ett förslag som ytterligare fördjupade misstroendet mellan i- och u-länderna. Tanken att avveckla Kyotoprotokollet blev ett taktiskt felgrepp. De fattiga ländernas representanter misstänkte att de rika länderna ville stärka sin maktställning. Ett slopat Kyotoprotokoll innebär för u-länderna ett minskat stöd i arbetet med att motverka och anpassa sig till klimatförändringarna, både vad gäller pengar och teknik.

Till hösten hålls ett nytt klimattoppmöte, denna gång i Mexiko. Vi vill att Sverige, tillsammans med övriga EU-länder, tar nya kraftfulla tag för att

denna gång åstadkomma ett bindande klimatavtal. Det är dags att Sverige återtar sin position som "ett miljövänligt land". För några år sedan toppade vi listan; nu har Sverige rasat ned till en fjärdeplats efter Tyskland, Kanada och Schweiz (enligt Svenska institutets nyligen presenterade Sverigebildrapport).

Gasledning i Östersjön

Efter höstens hotelser om att störa toppmötet mellan EU och Ryssland och därigenom sätta käppar i det svenska ordförandehjulet tackade president Medvedev för den svenska regeringens beslut att säga ja till Nord Streams gasledning på Östersjöns botten genom att till sist låta mötet bli av.

Få bedömare tvivlar på att regeringens positiva besked till gasledningen lade grunden till detta. Uppenbarligen var viljan att ha ett toppmöte i Sverige så stark att de miljö- och säkerhetspolitiska intressena vägde lätt.

Socialdemokraterna och den rödgröna oppositionen har tydligt sagt nej till gasledningen. Den borgerliga regeringens ja till gasledningen ger en tydlig fingervisning om den alltför ringa vikt som regeringen ger Östersjöfrågorna. Bygget medför allvarliga miljörisker i ett mycket känsligt havsmiljöområde. Varje ny fastlåsning i miljardinvesteringar i naturgas försenar också europeiska investeringar i förnybar alternativ energi. Regeringen har också i och med detta öppnat för naturgasanvändning i Sverige.

Det är viktigt att Ryssland inte kan använda gasledningen som en förväntning för ökad militär närvaro i Östersjön. Vi utgår från att regeringen i de samtal med Ryssland som man nu haft behandlade frågan. För alla länder runt Östersjön är det viktigt att man kommer överens om en civil övervakningsmekanism som tillgodoser alla parter, inklusive Rysslands, behov av övervakning av gasledningen.

Ekonomi och sysselsättning

Den globala ekonomin lider fortfarande av sviterna av den finansiella krisen. I Europa har många medlemsländer drabbats hårt av finanskrisen, i form av stigande arbetslöshet och växande budgetunderskott. Krisen har sitt ursprung i kraftigt fallande tillgångsvärden, framför allt inom fastigheter och subprime-relaterade värdepapper. Fallet i tillgångsvärden blottade stora brister inom reglering och tillsyn av den finansiella sektorn.

EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området har under 2009 därför i hög grad varit inriktat på att åtgärda många av de brister som har identifierats, i syfte att minska risken för framtida kriser. Bland annat så finns det nu en överenskommelse om en ny struktur för tillsyn över de finansiella marknaderna. Vår bedömning är att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren, för att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn.

För oss kommer det att vara en prioriterad fråga inom ramen för det europeiska arbetet att skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt. Den

Fel! Okänt namn på

nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. Behovet av mer enhetliga regelverk blir tydligt när vi tittar på hur omfattande exponeringar utanför hemlandet många banker har. Inte minst gäller det de svenska banker som har en stor exponering mot hela Östersjöområdet.

I rådet finns det nu en överenskommelse om europeiska regler för kapitaltäckning. Andra viktiga regleringsområden är utformningen av rörliga ersättningssystem och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument och institutioner. Arbetet för att begränsa de s.k. skatteparadisens verksamhet och öka transparensen är av stor vikt för att åstadkomma en tryggare finansiell sektor. På alla dessa områden finns behov av en kraftfull reglering.

En annan central fråga för Sveriges agerande inom det europeiska samarbetet är att säkra att det internationella kapitalet möts av internationell politik och internationella regler. På sikt vill vi se en europeisk finansiell myndighet med muskler. Ingen ska kunna smita undan regler och kontroll genom att flytta pengar mellan olika länder. Vi vill att den europeiska myndigheten ska ha möjlighet att överpröva nationella inspektioner under vissa förutsättningar.

Finanskrisen har också visat på brister i uppföljning och efterlevnad i de finanspolitiska ramverk som finns på europeisk nivå. Utvecklingen för de offentliga finanserna i Grekland är det tydligaste exemplet på sådana brister. Det är uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problemen som många europeiska länder har hamnat i. Detta förtroende behöver därför stärkas.

Det svenska ordförandeskapet säger sig ha fokuserat på åtgärder som begränsar arbetslöshet och främjar hög sysselsättning. De svenska erfarenheterna av regeringens politik på detta område är så här långt nedslående. Under krisen har arbetslösheten ökat mer i Sverige än genomsnittet i Europa. Ungdomsarbetslösheten i Sverige är bland de högsta i Europa. Det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försämringar i trygghetsförsäkringarna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv. Den har dessutom mycket olyckliga fördelningseffekter. Vi vill att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till övriga medlemsländer, så att liknande misstag kan undvikas.

Skatteområdet

Att överenskommelser inom G20 var pådrivande för att kommissionen producerade ett meddelande om god förvaltningssed på skatteområdet samt utmynnade i rådsslutsatser om ändringar av sparandedirektivet var i och för sig bra. Oavsett diskussionerna i G20 borde dock det svenska ordförandeskapet ha åstadkommit detta. Det har uppenbarligen varit snarare Barack Obama och Gordon Brown än Fredrik Reinfeldt som fört kampen mot skatteparadis och internationellt skatteundandragande.

Vi konstaterar att det svenska ordförandeskapet inte heller lyckats föra vare sig en önskvärd tillämpning av sparandedirektivet med fullständigt informationsutbyte från alla medlemsländers sida i hamn eller en nödvändig

utvidgning av det till att omfatta även juridiska personer och också andra kapitalinkomster än räntor.

Två medlemsstater tillämpar fortfarande den ”övergångslösning” som gällt från den 1 juli 2005 som innebär att en källskatt (15 % de första tre åren, 20 % de nästföljande tre åren och 35 % därefter) tas ut i stället för att information lämnas. Det försvårar möjligheterna att få till stånd ett fullständigt informationsutbyte även med andra stater i Europa som inte är EU-medlemmar och som byggt upp en omfattande finansiell verksamhet med hjälp av sin banksekretess. Kapitalvinster på aktier och företagsinkomster är fortfarande undantagna.

Vi vill ha ett fullständigt informationsutbyte inom EU, och vi vill att informationsutbytet även omfattar andra kapitalvinster än räntor.

Det är däremot bra att ett antibräderiavtal håller på att komma till stånd med Liechtenstein och att förhandlingar inleds om liknande avtal med övriga ministater som fungerat som skatteparadis samt med Schweiz.

Alla som har inkomster och använder sig av våra gemensamt beslutade välfärdstjänster bör bidra till dessas finansiering genom skatt. Detta är viktigt för skattesystemets folkliga legitimitet. Skatteprivilegier som skattebefrielse är en exceptionell åtgärd som bör tillämpas med stor restriktivitet. Därför har skatteutskottet tillkännagivit att regeringen ska undersöka möjligheten att beskatta kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet för utövande av uppdraget som ej motsvaras av utgifter som de är avsedda att täcka. Regeringen skulle återkomma till riksdagen i ärendet (bet. 2008/09:SkU36). Regeringen har tyvärr dock valt att nonchalera en enig riksdag och vad den i samråd tidigare gått med på.

Jobben

Vi är starkt kritiska till hur regeringen har agerat i Lavalfrågan både här hemma och i Europa. Regeringen talar ofta om den svenska kollektivavtalsmodellens förträfflighet men har inte lyft ett finger för att försvara den. Inte minst under det svenska ordförandeskapet hade regeringen haft chansen att lyfta fram frågan, men varken statsministern eller arbetsmarknadsministern har tagit ett enda initiativ i den fråga som kan medföra allvarliga konsekvenser för Europas löntagare. Regeringen blinkar åt vänster men svänger åt höger.

Kampen för kollektivavtal på svenska arbetsplatser handlar om att alla arbetstagare ska behandlas lika. Vi socialdemokrater vill ha lika bra villkor för alla som jobbar i Sverige, oavsett om de kommer från Ronneby, Rotterdam eller Riga. Vi vill också att företagen ska konkurrera på lika villkor så att seriösa företag inte konkurreras ut av oseriösa. Löntagare ska inte tävla om jobben med lägre löner och sämre arbetsvillkor.

Regeringen borde omedelbart efter EG-domstolens Laval-dom den 18 december 2007 ha reagerat till försvar för den svenska kollektivavtalsmodellen, men valde att avstå. Det behövs en översyn av svensk lagstiftning men också en behandling av frågan på EU-nivå för att vi ska kunna värna den förhand-

Fel! Okänt namn på

lings- och konflikträtt som är en förutsättning för vårt kollektivavtalssystem. Detta har regeringen nonchalerat.

Stockholmsprogrammet

Sverige hade genom sitt ledarskap i ministerrådet en viktig roll i att driva det lagstiftande och politiska arbetet framåt genom framtagandet av det s.k. Stockholmsprogrammet. Tyvärr saknade programmet tillräcklig konkretionsgrad. Medlemsländerna och Europas medborgare måste kunna förutsäga den utveckling som ska ske.

I handlingsprogrammet föreslås det att länderna lättare ska få tillgång till varandras databaser och att EU ska kunna bygga upp egna register. Datasystem ska göras kompatibla så att de ska kunna kommunicera lättare med varandra. Ju fler som har direkt tillgång till olika register och ju större registren är, desto lättare är det att uppgifter om enskilda individer sprids på ett sätt som det inte var tänkt eller används på ett sätt som inte avsetts. Vi tror inte att stora register på EU-nivå är till någon avgörande fördel för att minska brott. Vi önskade tydligare och snävare gränser för informationsutlämning samt konsekvensanalyser.

Det är synnerligen viktigt att EU tar krafttag mot människohandel. Människohandel måste bekämpas såväl utanför EU:s gränser som inom dem. En viktig del i att bekämpa människohandel med sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Sambandet mellan prostitution och människohandel måste tydliggöras och erkännas. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Det förvånade oss att inte detta perspektiv fanns med i programmet när människohandel nämndes som en prioriterad fråga.

I programmet ingick att tillgången till översättning och tolkning i samband med rättsliga förfaranden ska underlättas. Tyvärr når inte detta förslag ens upp till Europakonventionens minimikrav. Trots att samtliga EU-länder skrivit under Europakonventionen om mänskliga rättigheter så saknar brottsmisstänkta fortfarande de mest grundläggande rättigheter. I flera EU-länder får brottsmisstänkta inte ha en advokat närvarande vid polisförhör, och i många länder måste man själv betala för advokaten. Att inte rätten till försvarare vid brottmål har fått en klar tidsbestämning måste ses som ett misslyckande.

Frihandel

WTO-förhandlingarna i den s.k. Doharundan har stött på betydande motgångar. Syftet med Doharundan är att ge utvecklingsländer möjlighet att bättre integreras i världshandelssystemet och ge dem avsevärt förbättrade möjligheter att handla på marknadsmässiga villkor, med exempelvis jordbruksprodukter, och därmed kunna skapa en egen hållbar tillväxt. Även om läget verkar dystert är det viktigt att regeringen driver på för återupptagna förhandlingar med syfte att framför allt förbättra utvecklingsländernas möj-

Fel! Okänt namn på

ligheter att delta i handeln på världsmarknaden utan hämmande handelshinder.

Regeringen skriver att det svenska ordförandeskapet varit drivande tillsammans med kommissionen angående Doha och att framsteg gjorts. Uttalanden om att överenskommelser ska göras har dock gjorts länge. Sverige med sin starka trovärdighet i frihandelsfrågor borde ha varit än mer pådrivande och tagit tydliga initiativ för att hitta en förhandlingslösning. Detta har varit särskilt viktigt med tanke på finanskrisen då risken för protektionism kan öka.

Stockholm den 21 april 2010

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kenneth G Forslund (s)

Carin Runeson (s)

Ameer Sachet (s)

Kent Härstedt (s)

Kerstin Engle (s)

Olle Thorell (s)